

Priprave v Helsinkih se nadaljujejo

V ponedeljek se je v finskem glavnem mestu začel drugi krog priprav za konferenco o evropski varnosti, na katerem sodelujejo predstavniki 32 evropskih držav in Kanade ter Združenih držav Amerike. Sestanek vzbuja veliko pozornost zlasti v evropski javnosti, saj se na njem pripravljajo na dogodek, ki bo v veliki meri začrtal smernice bodočih odnošajev med državami evropskega Zahoda in Vzhoda. Že takoj v začetku pa lahko zapišemo, da bodoča konferenca o evropski varnosti — čeprav je to nedvomno pozitivna pobuda — vsaj v bližnji prihodnosti ne bo prinesla večjih in presenetljivih novosti v evropski politični prostor, glede na dejstvo, da sta več kot dvajsetletna blokvska razdelitev in pa obstoj različnih družbeno-političnih sistemov že zarezala globoke sledove v vsakodnevem življenju, miselnosti, v gospodarskih ter socialnih izkušnjah evropskih ljudstev. Če bo napovedana konferenca o evropski varnosti, ki jo sedaj pripravljajo v finski prestolnici, vsaj nekoliko pripomogla k tesnejšim stikom in boljšemu razumevanju med državami zahodne ter vzhodne Evrope, bo s tem gotovo dosegla enega izmed svojih namenov.

V stališčih držav, ki se udeležujejo tega pripravljalnega sestanka, sta vidno prisotni dve težnji: manjše države se dobro zavedajo, da v zvezi z bodočim razvojem evropske varnosti ni mogoče govoriti brez postopne razorožitve in s tem zmanjšanja napetosti v Evropi, kar se bo gotovo odražalo tudi v svetovnem merilu, medtem ko bi velesile raje videle, da bi o vojaških vprašanjih na sami konferenci ne razpravljali; pogovore o tem naj bi pridržali velesilam samim. Težave nastajajo tudi zaradi stališča Sovjetske zveze, ki nasprotuje predlogu zahodnih držav o svobodnem kroženju ljudi, idej in informacij po celotni Evropi, češ da je to le del ideološke ofenzive Zahoda, ki hoče vnesti nezaupanje in dvom v pridobitve socializma. Pravi vzrok nasprotovanja pa je po vsej verjetnosti v tem, ker se Sovjetska zveza boji, da bi tako svobodno pretakanje informacij in ljudi nekoč utegnulo resno ogroziti ideološko, politično, vojaško in ne nazadnje tudi gospodarsko monolitnost vzhodnega bloka in s tem vodilno vlogo Sovjetske zveze v njem. Sovjeti sicer niso proti tesnejšemu političnemu, gospodarskemu in kulturnemu sodelovanju med Vzhodom in Zahodom, vendar le ob strogem upoštevanju »statusa quo« s strani zahodnih držav, torej obstoja socialističnega vzhodnega bloka in njegovega vplivnega območja s Sovjetsko

Koroški Slovenci v Ljubljani

Dne 11. in 12. t.m. je bila na obisku v Ljubljani delegacija koroških Slovencev, sestavljena iz predstavnikov Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij, ki sta jo vodila dr. Joško Tischler in dr. Franci Zwitter. Najvažnejši del obiska so bili pogovori pri predsedniku slovenske vlade inž. Andreju Marincu, koroški Slovenci so poleg tega obiskali še rektorja univerze dr. Mirjana Grudna, sprejeti pa so bili tudi pri republiški konferenci SZDL.

Med pogovori so se zastopniki koroških Slovencev zahvalili predstavnikom matičnega naroda za odločno podporo, ki jo zlasti v zadnjem času nudita Slovenija in Jugoslavija njihovim prizadevanjem za doseglo narodnostne enakopravnosti, kar je v današnjem trenutku, ko so nemški šovinisti okrepili svojo dejavnost, še toliko bolj dragoceno. Na izvršnem svetu v Ljubljani so poudarili, da bodo tudi v bodoče podpirali boj slovenske manjšine na Koroškem za nacionalne pravice, vključno s pomočjo internacionalizacije koroškega vprašanja, kar po mnenju slovenske vlade ni nikakršno vmešavanje v notranje zadeve Avstrije. Slovenska vlada dalje izraža zadovoljstvo zaradi enotnih nastopov slovenske manjšine na Koroškem, ko gre za uveljavljanje narodnostnih pravic, zajamčenih z mednarodno pogodbo. Naglasili so tudi, da bo moral matični narod v Sloveniji podpreti prizadevanja koroških Slovencev, da bi čimprej zgra-

dili v Celovcu sodoben kulturni dom, prav tako njihove načrte za ustanovitev znanstvenega inštituta, ki bi se ukvarjal s preučevanjem specifične problematike slovenske manjšine. Slovensko politično vodstvo meni, da je predvsem od Avstrije odvisno, kako se bodo v prihodnosti razvijali odnosi med Slovenijo oziroma Jugoslavijo na eni ter Koroško na drugi strani. To vprašanje je namreč tesno povezano s pripravljenostjo Avstrije slovenski manjšini tudi dejansko priznati enakopravnost in manjšinsko zaščito, ki sta ji zajamčena v državni pogodbi in avstrijski ustavi. Napredek na tem področju bo gotovo pomenil važen prispevek h krepitvi varnosti in miru v tem delu Evrope, so poudarili na slovenskem izvršnem svetu.

Zeleti bi bilo, da bi taki obiski, tudi če tega ne zahteva zaostren položaj, kakršen je sedaj na Koroškem, postali stalna in čimbolj pogosta praksa v odnosih med matičnim narodom in tistimi njegovimi deli, ki živijo izven meja republike Slovenije.

Te dni je vzbudila na Koroškem in tudi v ostali slovenski javnosti veliko pozornost vest, da je avstrijska vlada odgovorila na noto zvezne jugoslovanske vlade iz lanske jeseni v zvezi s protislovensko gonjo. Predstavniki koroških Slovencev — odgovor avstrijske vlade je objavilo avstrijsko časopisje v torek — so presenečeni, ker v njem sploh niso omenjeni napadi na dvojezične napise in koroške Slovence v lanski jeseni, poleg tega pa dunajska vlada nasprotuje prepovedi Heimatdiensta, čeprav je njen obstoj v očitnem nasprotju s petim odstavkom 7. člena državne pogodbe.

Slovenci na Koroškem izražajo zadovoljstvo zaradi avstrijskega predloga, ki predvideva posebne dvostranske pogovore med Jugoslavijo in Avstrijo, na katerih bi obravnavali manjšinska vprašanja, hkrati pa pristavljajo, da bodo morali na njih sodelovati tudi predstavniki slovenske manjšine. Koroški Slovenci dalje pozdravljajo predlog avstrijske vlade o neposrednih stikih med njenimi predstavniki in zastopniki slovenske narodnostne skupnosti v okviru posebne komisije, v katero naj bi svoje predstavnike imenovalatu di koroška deželna vlada. Ob tej priložnosti NSKS in ZSO poudarjata, da ne bosta sodelovala v komisiji, ki jo sedaj pripravlja kancler Kreisky, in sicer zaradi tega, ker so vanjo imenovali tudi dr. Einspielerja, predsednika zveze vindišarjev in podpredsednika Heimatdiensta.

Ljubljanski dnevnik »Delo« je sporočil, da bo besedilo jugoslovanske note objavil danes, v četrtek, avstrijski odgovor pa v petek, 19. t.m.

zvezo na čelu. Morebitne izmenjave pa naj bi bile — vsaj kar zadeva stališče vzhodnih držav — kontrolirane in naj bi obsegale organizirane turistične in kulturne pobude, medsebojne obiske mladinskih, sindikalnih organizacij ipd.

Bližnja evropska konferenca o varnosti, ki jo sedaj pripravljajo, je vsekakor pomembna za bodočnost evropskih držav, posebej pa še manjših narodov, kamor spadamo tudi Slovenci. Zlasti na te vsakršno popuščanje napetosti in zblíževanje med posameznimi državami v Evropi vpliva pozitivno, menimo pa, da bi na njej morali spregovoriti tudi o vprašanju narodnih manjšin. Ta problem, kot je vsakomur jasno, ni brez vpliva na odnose med nekaterimi državami, kot to vidimo med drugim na primeru Avstrije in Italije ter Avstrije in Jugoslavije. Prav spori zaradi neizpolnjenih pravic narodnih manjšin večkrat povzročajo trenja, ki presegajo ožji okvir dvostranskih meddržavnih odnosov, upoštevanje tega problema pa na drugi strani terjata tudi državniška modrost in čut za pravičnost.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 21. januarja, ob: 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojšanu. 10.15 Poslušali boste, od nedelje do nedelje na našem valu. 11.15 Mladinski oder: »Kralj«. Dramatizirana zgodba, (Aleksander Marolič). RO. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Popoldanski koncert. 16.30 Sport in glasba. 17.30 »Slovenska balada«. Radijska drama (Josip Tavčar). Izvedba: SSG v Trstu. Režija: Majda Skrbinšek. 18.50 Glasbeni cocktail. 19.30 Kratka zgodovina italijanske popevke. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.30 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 22. januarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole »Kraška ljudska kultura«. 12.00 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev). 18.15 Violinski koncerti. 19.20 Odvetnik za vsakogar. 19.30 Jazzovska glasba. 20.00 Sportna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti (Fedja Rupel — Aci Bertonec). Igor Stuhec: Sonata — Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 23. januarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. Tenorist Anton Dermota, pri klavirju Hilda Dermota. 19.10 Ustvarjalec pred mikrofonom: Ubald Vrabec in njegovo življenjsko delo. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.35 Arthur Honegger »Kralj David«, simfonični psalm v treh delih. 21.55 10 minut z Rayem Charlesom. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 24. januarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole: »Zdaj pa zapojmo!« 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole. 18.50 Koncerti v sodelovanju z deželjnimi glasbenimi ustanovami. Violončelist Zdenko Pruša, pri klavirju Silvana Pretner. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. 21.20 Za vašo knjižno polico. 21.35 Romantične melodije. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 25. januarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Flavtist Fedja Rupel, pri klavirju Aci Bertonec. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Slovenski ljudski plesi. (Mirko Ramovš). 19.10 Furlanija in Julijska krajina: dve stoletji pozabljenih odnosov »Napoleon in italijanska severovzhodna meja (Elio Apih). 19.25 Za najmlajše: Pisani balončki, radijski tehnik (Krasulja Simoniti) 20.00 Sport. 20.35 »Dan upanja«. Radijska drama (Danilo Telloli, Alojz Pregarc). Izvedba: RO. Režija: Jože Peterlin. 22.15 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 26. januarja, ob: 7.30 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.40 Radio za šole: »Nastanek gramofonske plošče«. 12.00 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 17.30 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Radio za šole. 18.50 Sodobni italijanski skladatelji. 19.10 Pripovedniki naše dežele: Bruna Pertot: »Jana svojemu Inku«. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Delo in gospodarstvo. 21.30 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 27. januarja, ob: 7.05 Jutranja glasba. 7.30 Jutranja glasba. 11.35 Poslušajmo spet, izbor iz tedenskih sporedov. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. (Danilo Lovrečič). 18.15 Umetnost. 18.30 Koncertisti naše dežele. 18.55 Orkester proti orkestru. 19.10 Družinski obzornik (Ivan Theuerschuh). 19.25 Revija zborovskega petja. Goriški zbori na »Cecilijanki 1972«. 20.00 Sport. 20.50 »Klik-klak«. Radijska revija. Nastopajo člani SSG v Trstu, režira Adrijan Rustja. 21.10 Zabavni orkester RAI iz Milana. 21.30 Vaše popevke. 22.30 Zabavna glasba.

Dosežen načelen sporazum?

Vse kaže, da sta Nixonov posebni odposlanec Kissinger in predstavnik hanojske vlade Le Duc Tho na pariških tajnih razgovorih tokrat končno le dosegla načelen sporazum o prekinitvi sovražnosti in o bodoči usodi Vietnamu. Zdi se, da so napore ameriške vlade sedaj predvsem usmerjeni k temu, da bi prepričala južnovietnamskega predsednika Van Thieua naj sprejme besedilo sporazuma, oziroma naj se sprijazni s kompromisno rešitvijo. Besedilo sporazuma je ovito v tančico najstrožje tajnosti, gotovo pa je, da morajo zainteresirane strani urediti še mnoge podrobnosti,

kar se lahko sklepa iz dejstva, da se izvedenci v Parizu še vedno sestajajo, in sicer v pospešenem ritmu.

Mnogi so pričakovali, da bo predsednik Nixon vest o miru v Vietnamu slovesno naznanil ob svojem uradnem prevzemu oblasti, vendar je bila ta možnost zanikana. To pomeni, da težave z Van Thieuom niso odstranjene.

—o—

Kratke novice

Odlični basist ljubljanske Opere in rojak iz Skednja Danilo Merlak je pred kratkim praznoval 25. obletnico nepretrganega umetniškega dela. Kot solist je najprej nastopil v tržaški operi, in sicer leta 1947, pozneje je odšel v Maribor, leta 1952 pa je vstopil v ansambel ljubljanske Opere.

Izraelska ministrska predsednika Golda Meir, ki se je še prej bila udeležila kongresa socialistične internacionale v Parizu, se je v Vatikanu srečala s papežem Pavlom VI.

Tajnik centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Franc Setinc je prejšnji teden opozoril na nevarnost osebnih obračunavanj pri nekaterih odstopih javnih delavcev na lokalnih ravneh in je poudaril, da tako ravnanje ni v skladu s stremljenji Zveze komunistov v tem obdobju.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

ZA IZVEDBO ŠESTEGA USTAVNEGA ČLENA

V začetku tega meseca je poteklo četrto stoletje, odkar je postala veljavna ustava italijanske republike. Ob tej priložnosti je Federalni odbor za etnično-jezikovne skupnosti in za razvoj deželne kulture v Italiji, ki deluje v okviru Mednarodnega združenja za obrambo ogroženih jezikov in kultur, poslal predsedniku republike in drugim političnim predstavnikom spomenico, v kateri zahteva izvedbo 6. ustavnega člena. Ta namreč predvideva »posebne norme za zaščito jezikovnih manjšin«.

Federalni odbor posebej zahteva, naj vsem jezikovnim manjšinam (Albancem, Hrvatoma, Francozom, Grkom, Ladincem, Slovencem itd.) zajamči: pouk materinščine in v materinščini v šolah vseh vrst in stopenj, uporabo njihovega jezika v javnem življenju in razvoj njihove etnično-jezikovne kulture.

Mihec in Jakec o tem, kako kradejo slovenske otroke

— Si slišou, Mihec, tudi tle pr nas so že začeli krast otroke!

— Ma ne! Pej ki se je tu zgodilo?

— Jest ne znam ki, ma sm brou ano pismo uredništvu, ka-

mer ke se an uče lementà, de držijo sina ugrabljenga jn de ga pošiljajo u slovensko šulo, ke uan be, ku uče, teu, de gre u taljansko. Zatu ke uan, jema po paragrafi tem jn tem pravico, de odloče u katero šulo bo hodu njegov sin. Jn zdej ješče pravico po sodnijah.

— Ma sej tu ni mogoče!

— Je mogoče. Zatu ke u slovensko šulo je tistga otroka vpisala njegova mati. Uače pej če, de gre u taljansko.

— Ma morbet je tu mešan zakon?

— Ne, uče jn mati sta oba Slovenca. Tisti uče še prou posebej pove, de je Slovenc. Jn tudi povej, de je med njim jn med dopisniki, zagrizenimi Slovenci, ke pišejo u časnike, velika razlika.

— Ben, de je velika razlika, videm tudi jest. Jest bi tudi anem Slovencam reku Slovenci, drugem pej »Slovensi«.

— Ne, ne bi reku »Slovensi«, ma rajši kej družga. Denmo reč vindišarji. Znaš, na Koroškem jemajo tudi take Slovence, ke nečejo bet Slovenci jn ke videjo vse dobro samo po nemško. Take ledi štejejo Nemci za vindišarje.

— Prouzaprou tle pr nas be že jemeli ano bol primerno besedo, ke nanka ni no-

va. Jn se mi zdi, de be blo res potrebno jo spet nucat. Zatu ke razvoj gre taku naprej, de je zmiram bol potrebna posebna beseda za tiste Slovence, ke so koker dvoživke, ke živijo nomalo u uadi, nomalo na suhem.

— E Mihec, ne stoj mi pravet! Samo če se zmislem na šport. Sm že večkrat brou, ka-ku u slovenskih športnih društvih jegrajo narveč taljanski športniki jn obanem u taljanskih društvih pej slovenski športniki. Jn pole se zgodi, de ano tako slovensko društvo jegra pruti anmi taljanskimi. Jn u slovenski ekipi so taljanski jegrauci, u taljanski ekipi pej slovenski jegrauci. Jn, se zna, vsi govorijo med sabo samo taljansko.

— Ma prouzaprou jest nanka ne znam več kadu je Slovenc jn kadu ni. Ke Slovenci jemamo skori vsi po dva priimka, anga taljanskega jn anga slovenskega. Če smo u slovenski kompaniji nucamo slovenski priimek, če smo u taljanski pej taljanskega.

— Videš Mihec, tu je pej dvojezičnost. Sej se zmiram potegavamo za dvojezičnost. Je res, de tle pr nas marsikatermi ta dvojezičnost ne gre dol. Ma mi Slovenci (aj »Slovensi«) se ne udamo. Jn če nečejo priznat dvojezičnosti drugod, jo pej nardimo kar u naših društvih, u glasbenih šulah, u slovenskih športnih klubeh jn taku naprej. Mi se ne udamo kar taku.

— Ja, ja, Jakec! Mi smo ku tisti mož, ke se je skregau sez ženo. Jn za ji naredet dešpet, se je odrezau...

— Kej, kej?

— Pejdi z mano tle dol v oštarijo jn ti bom vse razložu.

Aldo Moro v naši deželi

V nedeljo dopoldne so se zbrali v Gradežu na deželnem srečanju pristaši morotejske struje Krščanske demokracije. Srečanja se je udeležil tudi posl. Moro, ki je v zadnjih dneh v ospredju raznih komentarjev in ostrih polemik zaradi stališč, ki jih zavzema v odnosu do sedanje italijanske politične stvarnosti in še posebno do sedanje Andreottijeve vlade. Za njegov govor v Gradežu je zato upravičeno veljalo izredno zanimanje, še posebno če upoštevamo, da so v naši deželi morotejski najmočnejša struja v K.D. in da ima zato Moro pri nas razmeroma zelo veliko soimišljenikov.

V svojem pozdravnem nagovoru je najprej deželni tajnik K.D. Tonutti podčrtal

KAKSNO BODOČNOST ŠTANJELU

Kot vse kaže, je pri obnavljanju starodavnega naselja Štanjel na Krasu končno prišlo do nekaterih konkretnih pobud. Tako so že prekrili z zaščitno streho del nekdanjega grajskega poslopja, ki je bilo porušeno med zadnjo vojno, v načrtu pa je tudi obnovitev ostalega dela te stavbe in obrambnih stolpov naselja. Seveda pa nastaja vprašanje, kaj bo s prihodnostjo Štanjela, glede na dejstvo, da ga je mnogo prebivalcev tudi zapustilo. Sežanska občina je odobrila nekatere ugodnosti tistim, ki nameravajo kupiti zapuščene hiše in se naseliti v tej slikoviti vasi, poseben sklad za obnovo Štanjela pa bo denarno pomagal v primerih, ko bo treba pri obnovitvi starih hiš zaradi njihove kulturno-zgodovinske pomembnosti globlje seči v žep. Do nedavnega je obstajalo razpoteje, namreč kakšno vlogo naj bi imel Štanjel v bodočnosti in je prevladovala zamisel, naj bi postal predvsem kulturni spomenik, nekakšen muzej, ki bi si ga obiskovalci ogledovali. Končno so zmagali načrti, ki Štanjelu hočejo vrniti življenje, zato naj bi v njem uredili več gostinskih in turističnih obratov, v opuščeni stavbah pa naj bi se naselili umetniki, pisatelji, slikarji, kiparji, podobno kot se že dogaja v Motovunu v hrvaški Istri. Z denarnimi ugodnostmi hoče sežanska občina te ljudi privabiti, da bi se vsaj začasno ali pa za stalno naselili v Štanjelu. Prostori umetnostno pomembnejših hiš naj bi služili za razstave muzejskih in umetniških zbirk.

Zamisel je vsekakor dobra, vendar bo terjala mnogo dobre volje in predvsem — mnogo denarja, ki ga vsekakor ne bo lahko najti.

DRUŽINA — TEDNIK

Slovenski verski list »Družina«, ki izhaja v Ljubljani, je z novim letom postal tednik. List je doslej izhajal štirinajstnevno, vendar so slovenski škofje kot njegovi izdajatelji prišli do spoznanja, da je za boljšo obveščenost bralcev o dogajanju v Cerkvah doma in po svetu skoraj nujno, da preidejo na tedensko izdajanje, kar so predhodno pojasnili v posebnih izjavah objavljenih v »Družini«. S tem so se seveda povečali tudi tiskovški stroški in so zato morali zvišati naročnino. Uredništvo pa je v uvodnem članku v prvi številki po novem letu zapisalo, da se dobro zaveda, kako bo tedensko izdajanje tudi z njegove strani terjalo dodatne napore in še bolj odgovorne naloge. Želimo mu, da bi jih tudi uspešno premagovalo.

dejstvo, da se je v vseh krajevnih upravah naše dežele ohranila levosredinska koalicija zaradi jasnih političnih izbir, ki večinoma odgovarjajo politični liniji, ki jo zagovarja prav posl. Moro. To so politične izbire dejanskega napredka, odklon kakršnega koli nacionalizma tako v odnosu do sosednjih narodov, kot tudi do etnične manjšine, in težnja po konkretnih dosežkih. Prav taka svobodna in odprta politika pa je zahtevala stalno soočanje in sodelovanje z vsemi naprednimi silami v deželi, se pravi tudi s socialistično stranko. Zato se je pri nas ohranila in razvijala dalje levosredinska koalicija, kar je bil in je prvi pogoj za trdnost krajevnih uprav. Tonutti je zaključil svoj pozdrav z željo, da bi tudi v državnem merilu mlade sile spet vzpostavile odprt in koristen dialog s socialisti v levosredinski vladi.

Po kratkih pozdravih pokrajinskih tajnikov odv. Mora iz Pordenona, Comellija iz Vidma, De Simoneja iz Gorice in Colonija iz Trsta, ki je med drugim opozoril na dejstvo obmejnega področja naše dežele s prisotnostjo slovenske manjšine, je spregovoril posl. Aldo Moro.

Osnovna misel njegovega posega je bila, da moramo v sedanjem italijanskem političnem trenutku napraviti zelo jasne izbire ter stopiti v akcijo in to čimprej, da ne bo prepozno.

V začetku svojega govora je opozoril na dejstvo, da sta pogoj njegovim kritičnim odnosom do stranke prav lojalnost in disciplina do K.D., kar pa seveda ne zahteva zavzeti vedno pritrdilnega odnosa do sklepov glavnega vodstva. »Zaradi lojalnosti do stranke se ne moremo in se ne smemo odpovedati kritičnemu odnosu do politične stvarnosti. In naša kritika ne izhaja iz želje, da

bi bila K.D. poražena, ampak iz prepričanja, da to, kar sklepa in dela K.D., bi bilo lahko narejeno bolje, tudi veliko bolje. Ker pa se državna politika gradi iz dneva v dan in vsak dan predstavlja nekaj novega, zato tudi raste naš strah in naše nezaupanje ob tem vztrajanju pri sedanjih vladnih izbirah. Vedno sem se bal osamitve socialistične stranke, kot se zdaj bojim zahteve liberalcev, da se tudi v krajevnih upravah postavljajo vodstva, ki bodo odgovarjala sedanji vladni koaliciji. Treba je napraviti izbire in to čimprej, da jih ne bo treba delati v hitri, sredi težav.«

»Vlada in vodstvo stranke trdita, da nista nikdar pretrgala dialoga s socialisti, toda dejansko sta ga. Resnici na ljubo je treba poudariti, da smo ta dialog ohranili pri življenju, četudi je ta dialog včasih polemičen, le naša struja in nekatere druge komponente K.D. To pa zato, ker se zavedamo, da sedanji strankini realnosti manjka kakršnakoli perspektiva rasti. Brez te perspektive in z odrinjenimi socialisti gre naša politična pot v neznanost. To pa vsekakor ni resna in sprejemljiva linija vlade in stranke. Prav zato mi kritiziramo sedanjo vladno izbiro in prav zato sprejemamo pripravljenost socialistične stranke na genovskem kongresu.«

V drugem delu svojega govora je Aldo Moro polemiziral z ostalimi strankami, ki so zainteresirane pri sedanji vladni koaliciji. Z republikanci, ker se ne odločijo, ali naj bodo v vladi ali izven nje, Liberalci so do pred kratkim napadali tak način vodenja države in danes se ne pomišljajo delati isto. Najostrejši pa je bil do socialdemokratov, ki so ga v prejšnjih dneh močno napadali zaradi njegovega kritičnega odnosa do sedanje Andreottijeve vlade. V zvezi s komunisti je Moro poudaril dejstvo, da so komunisti

i.t.

(Dalje na 5. strani)

Karantanska država in krščanstvo

IV.

Končno je treba odgovoriti še na najvažnejše vprašanje, ki je že vzbujalo in še vzbuja polemike: je pokristjanjenje res pomenilo konec slovenske državne samostojnosti, to je konec karantanske države? Enačenje poganstva s pristnim, čistim slovenstvom, narodno prvobitnostjo in politično svobodo ter neodvisnostjo, krščanstva pa s tujo oblastjo je, kot rečeno, zastarelo in znanstveno nevdržno. Tako je nastala pravljica o dobrih

Slovincih — poganih in slabih Slovincih — kristjanih. V resnici pa Slovenci dejansko niso imeli druge izbire kakor sprejeti krščanstvo in se s tem uvrstiti med evropske kulturne narode ali se mu odreči in ostati tako kulturno drugovrsten, preziran, danes bi rekli nekulturen in nerazvit narod, s čimer bi se obsodili na neenakopravnost v mednarodnih odnosih, na osamljenost, ošibitev in končno izginotje. Zato je treba še enkrat pohvaliti kneza Boruta, ki je doumel zahtevo časa. Krščanstvo je prineslo Slovincem pismenstvo in začetek naše literature, čeprav le cerkvene (druge takrat v Evropi skoraj ni bilo); freisinški ali »brižinski« spomeniki so le njeni borni ostanke. Treba si je prebrati lani izdano knjigo dunajskega univerzitetnega prof. Franza Zagibe »Das Geistesleben der Slaven im frühen Mitrelalter« (Duhovno življenje Slovanov v zgodnjem srednjem veku), pa spoznamo, kaj je krščanstvo prineslo Slovincem.

Če pa bi bili zmagali uporni pogani in bi bili Slovenci odklonili krščanstvo, bi bili gotovo izginili,

enako kot Obri, Vilci in razni drugi narodi, ki se niso znali pravočasno vključiti v družino kulturnih narodov, kajti krščanstvo je takrat pomenilo isto kot kultura in izobrazba. Nesmiselno je tudi trditi, da so prišli Slovenci zaradi krščanstva pod frankovsko oblast. Frankovski vladarji in majordomi, zlasti pa Karel Veliki so si prisvojili idejo rimskega cesarstva, katere novi nosilec na bi bila njihova država, in tako so skušali v dolgem razdobju vsiliti svojo nadoblast vsem narodom, ki so se znašli v dosegu njihove moči, od Sasov in Frizov do Obrov, Hrvatov in Langobardov. Pri tem vera ni igrala posebne vloge, razen da jim je služilo poganstvo za izgovor, da so nastopili proti poganskim narodom še veliko ostreje kot proti krščanskim, ali takim, ki so pokazali dovzetnost za krščanstvo, kot npr. Slovenci. Poganske Sase so Franki zloмили kot poseben narod in uganjali nad njimi pravi rododom. Poganske Obre so iztrebili, a krščanske, po večini že katoliške Langobarde in trdno katoliške romanske pokrajine so si prav tako podvrgli kot poganske Čehe in Hrvate. Samo tisti, ki nima pred seboj jasne podobe takratne Evrope, lahko trdi nesmisel, da bi bilo moglo takrat poganstvo rešiti slovensko državo in obvarovati Slovence pred izgubo velikega dela narodnega ozemlja. Da smo se rešili, je predvsem zasluga Boruta in njegovih naslednikov, Gorazda, Heitmara in Valtunka, ki so se odločili za krščanstvo in s tem za omiko in napredek.

Konec

Zadruga »Naš Kras« o kraških rezervatih

Zadruga »Naš Kras« budno sledi razpravam in dogajanjem v zvezi s pripravo deželnega zakona o kraških rezervatih in z zadovoljstvom ugotavlja, da prežema vse ustanove in organizacije, ki se ukvarjajo s problematiko Krasa, skupna želja po čim hitrejšem sprejetju tega zakona.

Tudi zadruga »Naš Kras« se pridružuje zahtevam, vendar z željo, da bi sprejetje tega zakona o kraških rezervatih ne pomenilo konca dolgotrajne in vztrajne borbe za zaščito naravnega okolja, temveč začetek težkega dela za rešitev in ureditev kompleksnih vprašanj, ki zadevajo Kras in njegovo prebivalstvo v celoti.

Zadruga »Naš Kras« žal ni seznanjena z osnutkom deželnega zakona o kraških rezervatih niti o delu ustrezne komisije, vendar je zaradi stališč, ki izhajajo iz poročil dnevnega tiska, in indiskrecij, ki prihajajo vse bolj do izraza, dolžna povedati naslednje:

1. Glavno breme ustanovitve kraških rezervatov bo nosilo tamkajšnje prebivalstvo, od čigar sodelovanja sta tudi v odločilni meri odvisna nadaljnji razvoj in usoda rezervatov. Ne smemo namreč pozabiti, da sta idejna realizatorja načrtov o kraških rezervatih prof. Poldini in prof. Mezzena predvidevala v specifičnih primerih načrtni poseg človeka v zaščiteno naravo (paša, sečnja, košnja, pobiranje suhljadi itd.), kar pomeni zavestno sodelovanje med znanstveniki na eni in kmeti oziroma živinorejci na drugi strani.

Ce temu dodamo še vprašanje posesti oziroma izgube posesti na račun družbe, tedaj se moramo nujno vprašati, kako to, da do danes ni nihče proizvedel za mnenje prizadetih in se torej vsa diskusija odvija zgolj na politično-znanstveni ravni.

Pred sprejetjem deželnega zakona o kraških rezervatih je torej nujno potrebno seznaniti prizadeto prebivalstvo o namenih in ciljnih zakona, o pravicah in dolžnostih prebivalstva ter na ta način že od vsega začetka ustvariti pogoje za razumevanje in sodelovanje — če nečemo, da se bo ponovilo to, kar se je zgodilo in se še danes dogaja v Abruzzih.

Absolutno upoštevanje človeške komponente tega vprašanja in še specifično upoštevanje etnične skupnosti, ki živi na tem področju, zlasti glede na njen ekonomski razvoj, sta torej prva pogoja za postavitev temeljev plodnega sodelovanja.

2. V zadnjih dneh prihajajo vse bolj do izraza nasprotujoče si vesti o upravnem telesu, ki naj bi vodilo kraške rezervate, in o pristojnostih, ki naj bi jih to telo imelo.

Zadruga »Naš Kras« meni, da bi moralo biti novo upravno telo sestavljeno tako, da bi v njem prišla do izraza stališča in mnenja direktno zainteresiranih — predvsem znanstvenikov, in strokovnjakov na eni ter predstavnikov lokalnih ustanov na drugi strani. Samo na ta način se lahko doseže tista konkretna povezava, ki si je želimo v duhu razumevanja in sodelovanja in ki naj bo porok zgledega sožitja.

Glede pristojnosti novega upravnega telesa zadruga »Naš Kras« meni, da bi morala biti le ta omejena na kraške rezervate. Govorice o razširitvi pristojnosti na vse probleme, ki zadevajo Kras, odločno odklanjamo, čeprav ne izključujemo možnosti, da bi se v prihodnosti in ob pritegnitvi novih sil, načela diskusija v tej smeri.

Sestava novega upravnega telesa naj bo torej taka, da bo vzbudila zaupanje prizadetega prebivalstva in že od vsega začetka ovrgla govornice o politično-ekonomskih spekulacijah.

3. Ker ima zadruga »Naš Kras« svoj sedež v repentaborski občini, si ne more kaj, da ne bi opo-

zorila na izredno pereč položaj te občine. Vojaškemu strelišču nad Velikim Repnom in naftovodoma, ki že sečeta njeno ozemlje, se bodo v kratkem pridružile še nove služnosti, in sicer avto-porto pri Fernetičih, kraški rezervat in dva nova naftovoda — kar bo zdecimiralo že tako skromno površino te občine in naložilo prebivalstvu »davek«, ki mu ga ni para. Medtem ko zadruga ostro protestira proti nameravani napeljavi dveh novih naftovodov (Trst - Portogruaro in Trst - Palmanova), pa istočasno zahteva že v smislu predlogov iz leta 1970, da se ukine služnost vojaškega strelišča v repentaborski občini in se na ta način vsaj deloma vzpostavi ravnotežje, ki se danes nagiba v izključno škodo domačega prebivalstva.

4. Zadruga »Naš Kras« izkorišča to priložnost, da izrazi priznanje tržaški pokrajinski upravi za njeno prizadevanje pri realizaciji Kraškega muzeja, za katerega je upati, da bo do letos predan svojemu namenu. Zadruga »Naš Kras« si pri tem dovoljuje predlagati čimprejšnjo ustanovitev konzorcija lokalnih ustanov, ki naj pripravi vse potrebno za nemoteno in funkcionalno poslovanje omenjenega muzeja.

ORKESTER GLASBENE MATICE — TRST
Sezona 1972-73

V soboto, 20. januarja, ob 21. uri v Kulturnem domu v ulici Petronio 4

JUBILEJNI KONCERT OB DVAJSETLETNICI ORKESTRA

Dirigenta:

Oskar Kjuder
Janko Ban

Solista:

Alenka Dernač, mezzosopran
Črtomir Šiškovič, violina
Julij Guštin - recitator član Mestnega gledališča ljubljanskega

Skladateljji:

Beethoven, Lipovšek, Prokofjev

MARCELLO SPACCINI PONOVRNO ŽUPAN

V petek, 12. t.m., se je sestal novi tržaški občinski svet, ki je izvolil novega župana in novi občinski odbor. Kot smo pisali v zadnji številki, so stranke leve sredine in Slov. skupnost dosegle sporazum o obnovitvi levosredinske večinske koalicije in zato je seja potekla brez presenečenj. Za župana je bil ponovno izvoljen inž. Marcello Spaccini, občinski odbor pa sestavljajo predstavniki KD, PSI, PSDI, PRI in Slovenske skupnosti.

O županovem programatskem govoru bomo obširno poročali v prihodnji številki.

DELOVANJE SLOVENSKEGA KULTURNEGA KLUBA

V soboto, 13. januarja, smo imeli zanimivo predavanje Andreja Petkovška o kraški arhitekturi. Pokazal nam je tudi diapozitive raznih značilnosti kraških hiš. Sam je fotografiral po vaseh in zato njegova razlaga nikakor ni bila pusta, učenjaška, ampak doživeta.

Mislimo, da je tudi v poslušalcih vzbudil zanimanje za Kras in njegovo edinstveno arhitekturo. Naša dolžnost je, da pokažemo čimvečje zanimanje za to, saj se veliko kmetov niti ne zaveda, kako dragocene zgodovinske spomenike rušijo v zameno za moderna poslopja. Škoda, da udeležba ni bila večja.

20. januarja bo na sporedu predavanje Antona Korena, strokovnjaka za probleme pravoslavnega sveta, na temo »SREČANJA Z VZHODNIM SVETOM«.

Nabrežina:

SMRT UGLEDNE MATERE

V torek popoldne smo spremljali na zadnji poti iz mrtvašnice glavne bolnišnice v nabrežinsko cerkev pokojno Slavo Škrk, poročeno Markuža. Umrla je za posledicami nesreče, ko jo je povozil avto na cesti sredi vasi.

Rajnica je bila vzgledna slovenska mati. Njen sin Jožko je duhovni pomočnik v novi slovenski duhovniji v Gorici. Njemu in družini izražamo globoko sožalje, rajnici bodi Bog milostljiv plačnik.

Prosvetno in športno delovanje v Nabrežini

V sredo, 17. t.m., se je sestal na prvi seji novoizvoljeni odbor prosvetnega društva »Igo Gruden« in športnega društva »Sokol« iz Nabrežine in iz svoje srede izvolil novega predsednika in referente za posamezna področja društvenega udejstvovanja. Za novega predsednika so izbrali Niika Kosmino; podpredsednik je Marij Gruden, tajnik Peter Gruden, blagajnik Vladi Caharija, gospodar pa Danilo Mihelič. Referent za kulturno dejavnost je Luciano Terčon, za šport dosedanjji predsednik Antek Terčon, za propagando pa Nevenko Gruden. Člani nadzornega odbora so Stanko Kosmina, Alojz Marković in Stanko Caharija.

S porazdelitvijo mest in funkcij v novem odboru začinjata društvi novo delovanje, ki bo prav gotovo še bolj poglobljeno in učinkovito, kot je bilo dosedanje, saj za to obstajajo vsi pogoji. Na občnem zboru, ki je bil v petek prejšnjega tedna, je dosedanjji delovni predsednik Antek Terčon v svojem poročilu naravnost brutalno razgrnil organizacijske hibe obeh društev, o čemer se je razvila živahna razprava. Posledica njegovega

nastopa je bila, da so se zborovalci zdržali in da se je lepo število članov kar samo, prostovoljno javilo za delo v novem odboru. Zaradi tega smo prepričani, da bo v tem letu delovanje obeh društev polno zaživelo, tako da bosta še dalje opravljali svojo nenadomestljivo vlogo v korist celotne slovenske skupnosti v Nabrežini ter njeni ožji okolici.

ODDAJA O SKLADATELJU VRABCU

Opozarjamo naše bralce na oddajo o skladatelju Ubaldu Vrabcu, ki jo bo radio Trst A predvajal v torek, 23. januarja ob 19.10. Oddaja je vključena v niz »Ustvarjalec pred mikrofonom« in nosi naslov »Ubaldo Vrabec in njegovo življenjsko delo«.

V nedeljo, 21. t. m., obhaja 60-letnico rojstva

ANICA ŠTUPČEVA

Mož, otroci z družinami, sorodniki, prijatelji in znanci, ji ob tem pomembnem jubileju iz srca čestitajo in ji kličejo še na mnoga leta. Čestitkam in voščilom se pridružujeta uredništvo in uprava Novega lista.

France Gorkič 85-letnik

France Gorkič, starešina tudi že starih goriških študentov, praznuje 19. januarja 85 let svojega delovnega in razvejanega življenja. Zato mu vsi nekdanji študentje v klubu in izven njega kličejo na mnoga leta, ki naj jih preživijo v zdravju in delu, brez katerega ne more živeti.

Naj navedemo nekaj podatkov o njem, ki predstavlja tipičnega dobrodušnega ter v rod in zemljo vraščenega rojaka.

Kot sin kmečkih staršev se je rodil dne 19. januarja 1888 v Vrtojbi. Študiral je na nemški klasični gimnaziji v Gorici. Po odslužitvi enoletnega vojaškega roka je nastopil službo pri Deželnemu odboru v Gorici. Ko je bil deželni podpredsednik dr. Anton Gregorčič, je Gorkič urejeval tudi strokovni list Samouprava. Dobil je tudi popoln vpogled v delo deželnih poslancev in v goriško strankarsko politiko.

Ko se je Deželni zbor ob izbruhu vojne z Italijo umaknil na Dunaj, je šel z njim tudi sposobni Gorkič, ki se je bavil z begunskim socialnim skrbstvom. Kmalu je moral tudi sam pod orožje in na fronto v Galicijo ter na Kras.

Po končani vojni se je vrnil z Deželnim odborom na Goriško. Sodeloval je v italijansko - slovenskem odboru za obnovo Goriške. Večkrat je nastopal na javnih shodih za vojno odškodnino. V ta namen je šel tudi z deputacijo v Rim. Poleg vsega tega dela je sprejel še uredništvo lista »Obnova Goriške« in sodeloval je pri raznih drugih strokovnih listih. Zaposlil se je tudi pri Zadružni zvezi. Ob nastopu fašizma je bil upokojen. Potem je odšel v Maribor in Ljubljano k banovinski upravi, kjer je urejeval list »Samouprava«.

Ob drugi svetovni vojni je bil v bojih pri Ptujju zajet in zaprt od Nemcev. Nazadnje se je jubilaru le posrečilo priti z družino v rodno Vrtojbo. S svojo izredno razgledanostjo je postal svetovalec domačinov pri gospodarskih in prosvetnih dejavnostih.

PRVI NASTOP USPEL

V nedeljo popoldne je v Katoliškem domu v Gorici »Amaterska dramska skupina Gorica«, ki jo vodi Aleksij Pregarc, pod njegovo režijo predstavila komedijo v treh dejanjih sodobnega francoskega avtorja Claude - André Pugeta »Srečni dnevi«. Snov dela je zajeta iz današnjega življenja in prikazuje skoraj neverjetne dogodivščine, ki jih je doživela skupina mladih, v dneh, ko so njihovi starši za nekaj dni odšli od doma. Poročajo, da so vsi igralci svoje vloge odigrali sproščeno, saj so se vanje zaradi svoje mladosti lažje vživeli, dobra je bila tudi izgovarjava. Prisotno občinstvo, med katerim so prevladali predstavniki mlajše generacije, je igralce-ljubitelje iz Gorice nagradilo s toplim aplavzom. Posebej je treba omeniti trud režiserja Aleksija Pregarca, ki je poleg te skupine na Goriškem vzgojil tudi nekatere amaterske igralce v Štandrežu in Števerjanu.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV V BENEŠKI SLOVENIJI

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trstu zaključuje božične koncerte z nastopom v župni cerkvi v Lazah v Beneški Sloveniji v nedeljo, 21. januarja, ob 15. uri.

ZCPZ je prejšnjo nedeljo imela dva uspešna koncerta v Ljubljani in v Postojni.

Vsa slovenska skupnost pa pozna Gorkiča zdaj kot izredno delavnega predsednika Kluba starih goriških študentov. Brez njega bi ne imeli okrog dvajset kulturnih shodov za počastitev naših kulturnih ustvarjalcev ter za postavljanje plošč ali kipov njim v čast.

Še vedno mladi France Gorkič je obnavljal Goriško; zdaj pa čuva spomin in njeno bridko, a tudi lepo preteklost!

Zato izrekamo jubilaru zahvalo z željami po nadaljnjem delu v krepkem zdravju.

r. b.

—o—

UMRL JE VOJKO COTIČ

V sredo popoldne so v Sovodnjah pokopali prežgodaj umrlega, 25-letnega Vojka Cotiča, ki je umrl zaradi pljučnice in komplikacij, ki so nastale po težki in zahtevni operaciji ledvic. Pokojni Vojko je namreč hudo zbolel na ledvicah in so mu jih morali odstraniti, končno pa so se odločili, da ga bodo operirali in mu vstavili novo ledvico, ki jo je darovala njegova mati. Težak kirurški poseg so opravili pretekli mesec v Ljubljani in je že vse kazalo, da se bo Vojko lahko vrnil domov, vendar je njegovo telo v nedeljo popoldne podleglo za posledicami pljučnice in nove operacije.

Dogodek je globoko presunil domačine in vse, ki so ga poznali, saj je bil Vojko Cotič, zaposlen pri izvoznem podjetju Vittorio Vižintin v Gorici, delaven tudi na kulturno - prosvetnem področju. Hudo užaloščeni družini, zlasti pa še materi Gabrijeli in očetu Janku, izreka globoko sožalje tudi naš list.

KONCERT OKTETA »GALLUS« V GORICI

Na vabilo slovenske katoliške prosvete v Gorici bo v nedeljo, 21. januarja, ob 16,30 nastopil v Katoliškem domu oktet »Gallus« iz Ljubljane. Oktet sestavljajo: Lovro Rešek, Matija Potokar (prvi tenor), Janez Zadnikar, Albert Kariž (drugi tenor), Jože Humer, Jože Požar (bariton), Stane Češarek in Stane Urbančič (bas). Umetniški vodja je Milivoj Šurbek.

Sporod koncerta se deli na tri dele. Prvi del obsega polifonske skladbe skladateljev Palestrine, Lassa in Gallusa. V drugem in tretjem delu so na spo-

redu pesmi slovenskih skladateljev, umetne in priredbe narodnih.

Ljubljanski oktet »Gallus« je amaterska pevska skupina, ki pa je že dosegel vrsto uspehov na koncertnih turnejah doma in v inozemstvu. Kritika ga je povsod zelo laskavo sprejela.

NOVI VIDEMSKI NAŠKOF

Dne 18. marca bo prišel v Videm novi nadškof Alfredo Battisti, ki je bil doslej generalni vikar v Padovi.

Star je šele 48 let. Zato upajo turlianski krogi, da se bo znal prilagoditi posebnim razmeram v videmski nadškofiji. Upali pa so, da bo za novega nadškofa prišel kar furlanski domačin.

Slovenski verniki videmske nadškofije pa upajo, da bo novi nadškof v duhu evharističnega kongresa in papeževih izjav z vso veljavo podprl njihov jezik pri božji službi v vseh cerkvah, koder bivajo podmatajurski Slovenci.

ALDO MORO V NAŠI DEŽELI

(nadaljevanje s 3. strani)

danes v državi druga najmočnejša stranka, so delavska stranka in zato je prav, da jo razumemo kot kritično vest vladni koaliciji, kot tudi vlada mora biti nekakšna kritična vest levi opoziciji.

Aldo Moro je zaključil svoj govor v Gračeju z željo, da bi K.D. ne postala zaprto pribežališče neke ideologije, ampak da bi odražala zahteve demokratičnih sil, vseh demokratičnih sil v državi.

S TRŽAŠKEGA

SLOVENSKO AMATERSKO GLEDALIŠČE TRST

V petek 19. januarja ob 21. uri v dvorani p.d. »Ivan Cankar«, Ul. Montecchi 6

premiere

JOŽE JAVORSEK

POVEČEVALNO STEKLO

Farsa v treh delih

Ponovitev v nedeljo, 21. januarja ob 17. uri v isti dvorani. Predstavi bo sledil razgovor z občinstvom. Pričetek točno ob napovedanih urah. Med predstavo ni vstopa. Iz tehnično uprizoritvenih razlogov je število sedežev omejeno na sto.

ŠPORT

Borovke v odločilnem nizu popustile

ODBOJKA - ZENSKA B LIGA

LOVABLE - BOR 3:2 (15:11, 11:15, 15:10, 12:15, 15:6)

Prav v zadnjem kolu prvega dela prvenstva so Borovke na gostovanju v Bergamu skoro dokočno izgubile stik z vodečo ekipo. Domačinke so se izkazale kot zelo solidna ekipa, ki se lahko upravičeno zavzema za osvojitve prvega mesta. Doslej je namreč Lovable pobral vse razpoložljive točke in prepustil nasprotniku le borih pet setov. Naša dekleta so v nedeljo zaigrala zelo dobro in so bila ves čas enakovredna domačinkam, le v odločilnem setu so Tržačanke popustile. Drasičeva dekleta so torej stopila v soboto na igrišče, trdno prepričana v svoje sposobnosti in z željo, da v tej tekmi skušajo ponovno vzpostaviti stik z vrhom lestvice. Zaigrala so odlično in vse je delovalo kot že dolgo ne, tako napad kot blok, v katerem sta se zlasti izkazali Pečanjeva in Pernarčičeva, ki se vrača v formo bivše državne reprezentantke. Domačinke pa so z izrednim napadom, ki ga je vodila Remuzijeva in s solidno obrambo dale vse od sebe, da potrdijo slo-

ves najboljše ekipe te skupine. Prvi štirje nizi so si bili enakovredni in ekipi sta jih osvajali izmenično. Potreben je torej bil še peti odločilni set. Do menjave igrišča, ko so domačinke prve prišle do osmice, so naša dekleta igrala zelo dobro. V drugem delu niza pa so Slovenke popustile, kar so domačinke takoj izkoristile in osvojile dve dragoceni točki. Bor je tako ostal na drugem mestu lestvice skupno z Alzonom in s štirimi točkami zaostanka za vodečim sobotnim nasprotnikom.

Kljub porazu — napredek

BREG - ALZANO 1:3 (12:15, 11:15, 16:14, 13:15)

V vrste Brega se je v nedeljo vrnila Klabjanova in to se je že od vsega začetka poznalo predvsem v napadu. Proti eni boljših šesterk pa niso imele brežanke nobenega upanja na zmago. Na igrišču so nas »veteranke« iz dolinske občine prijetno presenetile in če bi tokrat igrala tudi Barutova bi bili lahko priča lepemu presenečenju. Kljub porazu pa smo opazili pri »plavih« velik napredek in s seda-

(Dalje na 7. strani)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ob letošnjem »Trinkovem koledarju«

Spet je pred nami Trinkov koledar (za leto 1973), ki ga že vrsto let ureja prof. Rado Bednarik iz Gorice in je namenjen beneškim Slovencem doma in po svetu. Kot običajno je njegova vsebina v veliki meri posvečena življenju in delu msgr. Ivana Trinka, nekdanjega velikega voditelja beneških Slovencev in široko razgledanega izobraženca ter javnega delavca. Tako je ob 110-letnici rojstva Jožko Kragelj objavil rodovnik njegove družine na Trčmunu, po domače »pri Pjermovih«. Isti avtor je prispeval tudi sestavek pod naslovom »Ivan Trinko in duhovnik Anton Kufolo — Čedermač«, v katerem zvezo, kakšno voščilo je Kufolo prebral Trinku ob 80-letnici rojstva januarja 1943. V voščilu med drugim beremo, da je leta 1903 v videmskem semenišču študiralo več kot 50 mladih fantov iz Beneške Slovenije in je bila v odločilni meri prav Trinkova zasluga, če so pozneje v svojem poklicu ohranili narodno zavest in čutili s svojim ljudstvom. Sestavek »Kumetovski delauni dan« nas seznanja s tem, kako izgleda delovni dan kmeta v Beneški Sloveniji, v prispevku z naslovom »Pomembni dnevi« pa je govor o evharističnem kongresu lanskega septembra v Vidmu, ki je med drugim jasno pokazal na prisotnost slovenskega življa v podmatajurskih dolinah. S tem v zvezi je objavljen del govora župnika Cenčiča iz Gornjega Trbilja na posebni slovesnosti za Slovence 15. septembra v Vidmu, prav tako tudi papeževe besede na glavni slovesnosti naslednjega dne, v katerih je izrecno omenil slovensko prebivalstvo.

V prispevku »Naša rast in življenje« je objavljena razpredelnica, ki nam pove, za koliko se je zmanjšalo število prebivalstva v posameznih občinah Beneške Slovenije v desetletju 1961-1971. Najhuje je v Dreki, kjer je število prebivalcev padlo kar za 46,9 odst. sledi ji Tipana s 45,7 odst., Brdo z 41 odst., Srednje 38,7 odst., Rezija 37 odst., Podbošec 32,3 odst., Ahten z 32,6 odst. itd. Ni težko uganiti, kam bo to pripeljalo, če se bo tako nadaljevalo, in v tem primeru ne bo več kaj reševati v vaseh Beneške Slovenije. Dalje moramo omeniti članek »Prišel je čas okrog božiča«, ki opisuje ljudske navade v božičnem in novoletnem času, v tem delu slovenskega zamejstva. V letošnjem Trinkovem koledarju sta objavljeni tudi dve beneškoslovenski pravljici, ena je bila zapisana na Trčmunu, druga pa v Prosnidu. Nekdo, ki se je podpisal samo z imenom Zdravko, je napisal svoje spomine na »našega očaka Ivana Trinka«, kjer v opisu njegove politične dejavnosti poudarja, da je bil Trinko v Italiji pred prvo svetovno vojno kot edini duhovnik in edini izmed Slovencev izvoljen za pokrajinskega svetovalca. A. R. je v prispevku »Slike v domačem špeglu« v poljudnem in nekoliko šalivem tonu opisal današnji žalostni gospodarski in družbeni položaj v Beneški Sloveniji. »Naši po svetu« je naslov članka, ki nas seznanja z razveseljivim dejstvom, da vključuje Društvo beneških izseljencev — vodi ga Dino del Medico — že okrog 1100 članov v dvajsetih sekcijah po raznih evropskih državah. Od preostalih prispevkov bi omenili še dva: J. Kr. se spominja 150. obletnice rojstva Petra Podreke, prvega beneškega Slovence, ki se je začel zavedati svojega rodu, sestavek z naslovom »Imel je rad Rezijane« pa je napisan ob 100-letnici prvega prihoda ruskega jezikoslovca Jana Baudouina de Courtenaya med Slovence, ki se je proslavil z raziskovanjem starodavnega rezijanskega narečja. Naj še omenimo, da sta pesmi v koledarju prispevala Zdravko in L.Z. Fervidus.

Kot je razvidno iz letošnjega in tudi iz ostalih Trinkovih koledarjev, se je v vseh letih izhajanja

nabralo že veliko gradiva, ki se nanaša na osebnost msgr. Ivana Trinka in postavlja to dejstvo nove naloge pred slovenske zgodovinarje, ki bi morali vsestransko strokovno osvetliti njegovo kulturno, politično, znanstveno, vzgojno in narodno delo.

Druga obveznost izhaja iz današnjega gospodarskega, socialnega in narodnostnega položaja v Beneški Sloveniji, ki se v vseh povojnih letih ni izboljšalo, temveč celo poslabšalo, o čemer je tudi zmeraj pisal Trinkov koledar. Vedno bolj se vsiljuje domneva, da je tak razvoj v Beneški Sloveniji, odkoder se ljudje močno izseljujejo, nekaterim kar prav, saj menijo, da se bodo na ta način kar sama od sebe uredila vprašanja beneških Slovencev, namreč takrat, ko bodo tudi fizično izginili. Nekoliko upanja nam vzbujajo nekatere samostojne kulturno-prosvetne pobude v Beneški Sloveniji — naj omenimo n.p.r. obstoj društev »Ivan Trinko« v Čedadu in »Rečan« na Ljesah pri Hlodiču — in pa delovanje Društva beneških izseljencev, v katerem si beneški Slovenci v tujini krepijo narodno in socialno zavest. Ob takem zaskrbljujočem stanju bi bilo po našem zato umestno, da bi v času, ko beneški izseljenci prihajajo domov na počitnice, priredili v Čedadu ali v kakem drugem večjem kraju v Beneški Sloveniji strokovno zborovanje, na katerem bi razpravljali o preteklosti in današnjem položaju ter o prihodnosti v nadiških dolinah, predvsem pa predlagali ustrezne rešitve. Vse to bi res še ne pomenilo čudeža, čimprej pa bi si morali odgovoriti zlasti na dve vprašanji: kako zaježiti izseljevanje in zagotoviti zaposlitev doma, drugič pa, kako ljudem iz Beneške Slovenije omogočiti spoznavanje sloven-

skega knjižnega jezika, kar je eden izmed prvih pogojev za enakopravno vključitev v slovensko kulturo in torej tudi za njihovo narodno preživetje.

M. V.

KNJIŽNI DAR GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE

Letošnji knjižni dar goriške Mohorjeve družbe obsega 4 knjige. Prva in najboljše je Koledar za leto 1973, v katerem so objavljeni predvsem prispevki, ki se dotikajo kulturnega in verskega življenja na Goriškem, pomembni so dalje spominski zapisi ob smrtih nekaterih pomembnih mož v lanskem letu in važnejših obletnicah, bralce pa bodo gotovo zanimali tudi nekateri drobci iz goriške preteklosti. Marjan Brečelj je uredil zbornik v spomin Valentinu Staniču (1774-1847), primorskemu rojaku ter znanemu duhovniku in rodoljubu. Zbornik ima objavljeni dve biografski povesti o Staniču, Pregljevo in Lovrenčičevo, nekatera njegova doslej neobjavljena pisma, Slomškov življenjepis te pomembne osebnosti in obširen zapis urednika o Valentinu Staniču. Marjan Brečelj je uredil tudi izbor pesmi Ljubke Sorli in prispeval daljšo študijo o tej goriški pesnici. Isti urednik je še prevedel povest Marthe Albrand »Dolga noč čakanja«, ki je pred leti izhajala v tedniku Primorske novice.

Kot je vidno že na prvi pogled, je ogromno in prav težaško delo opravil pri letošnji zbirki goriške Mohorjeve družbe urednik, knjižničar in bibliograf Marjan Brečelj iz Nove Gorice, za kar zasluži posebno priznanje. Razveseljivo je tudi, da je letos v eni izmed knjig zastopana domača književna ustvarjalnost — izbor pesmi Ljubke Sorli — kar je potrebno še posebej poudariti in zabeležiti.

»Pesniški listi« Jolke Milič

Kot osma mapa »Pesniških listov«, ki jih izdajata založba Lipa v Koprju in Založništvo tržaškega tiska, so izšle pesmi Jolke Milič. Za tiste, ki so zadnje desetletje spremljali njene polemične bitke po revijah in časopisju, pomenijo majhno presenečenje, saj so že skoro pozabili, da je Jolka Milič tudi pesnica. S to mapo nas je spet spomnila na to.

Mapa vsebuje 21 pesmi z značilnimi naslovi »Malomestna kronika«, »Tihožitje s strahom«, »Stala je na pragu«, »Kronika minulega časa«, »Ekscentrična pesem«, »Tihožitje z nežnostjo«, »Dom«, »Zenica« in »Vsak človek«. Pod nekaterimi naslovi je združenih več pesmi v kratke cikluse.

Toda najprej nekaj besed o pesnici, čeprav je pravzaprav ni treba predstavljati, ker jo dobro poznamo tudi kot sodelavko raznih tržaških revij in listov. Živi v Sezani. Objavljati je začela leta 1954 in se s svojim temperamentnim peresom kmalu uveljavila. Pisala je in seveda še piše kritike, esejistično prozo in pesmi, pa tudi prevajala iz italijanščine v slovenščino in obratno. Nedavno izdani izbor Kosovelove poezije v italijanščini je v glavnem njeno delo. Za vse njeno pisanje sta značilni nenavadna inteligentnost in polemična vnema, nabita z ironijo in sarkazmom, ki pa nas pustita mnogokrat nekoliko zmedene, ker ne moremo razumeti, kakšen koncept življenja ji narekuje to polemičnost. V njej čutimo protest: toda proti čemu in predvsem v imenu česa?

Upali smo, da bomo dobili odgovor na to v teh njenih pesmih. Res se kaže v njih bolj intimna kot v svojih esejističnih spisih in tudi bolj globoka, toda skrivnosti svojega resničnega idejnega sveta in življenjskega koncepta nam vendar ne razkrije. Odpre nam le nekaj špranj, kot na primer v verzih:

V kakem bloku seveda bi pa sploh ne mogla živeti...

Rajši živi svobodna, v stiku z ljudmi in naravo, v kraški hiši, ki jo v pesmi, z naslovom »Dom«, takole oriše:

Hiša je namreč siva, vogalna,
z vrsto razveganih oken, z lesenim balkonom, z opečnim vrhom,
z mahom in lišaji na korcih,
s strahovi ponoči.

Prav v tej uličici stoji...

Morda tiči skrivnost njenega pogleda na življenje tudi v tehle verzih, v pesmi »Zenica«:

Zato stojim tukaj na preži,
da izderem korenino nesmisla,
da jo izrujem iz svojega srca
in izperem iz možganov;
da vrnem svobodo svobodi
in hrbtnici izravnam hrbtnico...
...Zoper zaroto molka in besed se bojujem.

Večina njenih pesmi pa je lirčno pripovedna, z zelo lepimi, pesniškimi opisi kraške narave; čarobno zna izraziti samoto zgodnjejesenskih dni na kraški gmajni, v kateri se utapljuje mladi zaljubljeni, ali v pesmi »Tihožitje s strahom«, ki je ena najlepših v mapi.

Majhno presenečenje, ki nam ga je pripravila Jolka Milič s tem izborom svojih pesmi, je prijetno; z njimi nam je postala njena pesniška in človeška osebnost določnejša in bolj zrela. Obžalovati pa je treba, da je ostalo v pesmih nekaj jezikovnih in stilističnih nedodelanosti, npr. kar zadeva besedni red. Po nepotrebnem moti vtis, ki jih napravijo njene pesmi, tudi dosledno pisanje besede Bog z malo začetnico, ker ni samo greh proti dobremu okusu, ampak tudi proti pravopisu.

Sodobno kmetijstvo

Kako izboljšati kakovost mleka?

Mleko je najpopolnejša naravna hrana, ki nam jo daje narava in prav zato je tudi ob primerni temperaturi podvrženo delovanju mikroorganizmov. Slednji predstavljajo glavno nevarnost za kakovost mleka, ker ga spreminjajo, razkrajajo njegove posamezne sestavine in mu s tem zmanjšujejo hranilno vrednost. Posledica tega so kisanje, sladko sesirjenje mleka, nezaželena sprememba med zorenjem sirov in druge napake. Ker pa je povsod v teku plačevanje po kakovosti, oziroma je predvidevati, da ga bodo izvajali še ostreje kot doslej, ni brez pomena, kolikoršna pozornost posvečamo temu vprašanju. Vprašanje kakovosti mleka pa se začne pri pridelovalcu, zakaj jasno je, da še tako popolni stroji ne morejo iz slabega narediti dobrega mleka.

Viri okužbe

Mleko se lahko okuži že v vimenu, pri molži, zaradi stojišča, molznika, krme, molzne posode in naprave za strojno molžo, mlečnih cevi, cedil, vrčev. Z eno besedo okužbe povzročajo vse, s čimer pride mleko v dotiko. Težiti moramo torej za tem, da preprečimo ali zmanjšamo na minimum okužbe in da s hitrim hlajenjem mleka po molži zmanjšamo njegovo temperaturo in ga tako zavarujemo pred dejavnostjo mikroorganizmov.

Pogoji za pridobivanje zdravega mleka

Zdrava molznica je prvi pogoj za pridobivanje zdravega mleka. Če krava zboli, naj rejec nemudoma pokliče živinozdravnika in se drži njegovih navodil, posebno glede uporabe mleka v dobi, ko molznico zdravimo z antibiotiki. Antibiotiki prehajajo v mleko in imajo lahko nevarne posledice za ljudi, ki uživajo tako mleko. Nevšečnosti in škodo povzročajo tako mleko tudi mlekarnam. Predvsem mora biti zdrav sam molznik, imeti mora občutek za snago, vajen mora biti tako ročno kot strojne molže. Preden začne molsti, mora molznik urediti stojišče, pri tem ne sme dvigati prahu (čiščenje molznic in odvažanje gnoja opravljamo praviloma po molži). Pri ročni molži je posoda najpomembnejši del opreme. Nikoli ne sme manjkati posodica za prve curke, ne pri ročni in ne pri strojni molži. Sodobno oblikovan molznjak ima poševno odprtino, da pride vanj med molžo čim manj nesnage. Tudi stolček za molžo mora biti čist. Za čiščenje vimena je priporočljivo imeti na voljo vedro s toplo vodo in dve brisači. Z eno, namočeno v vodi, tlik pred molžo umijemo vime in ga z odcejeno brisačo obrišemo. Brisači (frotirki) naj bosta med molžo v vedru, voda pa naj vsebuje razkužilo. Odsvetovati je mokro molžo (ovlažitev roke z mlekom). Če že kdo želi vlažno molžo, naj uporablja molzno mast oziroma molzno emulzijo. Dandanes, ko se je strojna molža uveljavila skoraj povsod, čistijo vime najrajši na sledeči način: z grobo in veliko krpo (40x40 cm) temeljito očistijo vime in to v celoti. Temeljito čiščenje ugodno vpliva na molznico, ki hitreje in v večji količini oddaja mleko. Glede na higieno molže je strojna molža velika pridobitev, toda le, če je stroj primerno izdelan in če ga skrbno vzdržujemo (po uporabi ga moramo takoj umiti in razkužiti). Stroj mora biti gra-

jen tako, da se pri padcu sesalna naprava za pre in tako ne vsrkava nesnage s stojišča.

Hlajenje mleka

Poleg preprečevanja vdoru mikroorganizmov v mleko moramo posvečati precej pozornosti tudi preprečevanju razmnoževanja mikroorganizmov v mleku. Znano je, da se v pomolženem mleku, če ga ne ohladimo, število mikroorganizmov dvakrat poveča že v pol ure. Hlajenje mleka ima torej osrednji pomen pri pridobivanju kakovostnega mleka. Kolikor hitreje je hlajenje, toliko boljši je učinek. Zelo preprosto in učinkovito hladimo z vodo, če je dovolj mrzla. Voda, ki ima do 10 st. C, je za hlajenje mleka odlična, do 15 st. C še primerna, nad to temperaturo pa učinek ne bo tak, kot si ga želimo. Manjši živinorejski obrati si še ne morejo privoščiti primernega kompresorskega hladilnika, lahko pa si nabavijo vrtljivi hladilnik, ki je zelo učinkovit. Priključimo ga na vodovod in ob zelo majhnem curku se skozi cev, ki je v mleku, pretaka voda, ki sočasno vrti cev. Tako se mleko meša, s čimer je učinek hlajenja večji. Hlajenje mleka v 20-litrskem vrču traja 10 minut, v 40-litrskem pa 15 minut. Poraba vode je v prvem primeru okrog 80 litrov, v drugem primeru pa okrog 160 l. Temperatura mleka je nato za 2-3 st. C višja kot temperatura vode.

Čiščenje in razkuževanje molzne opreme

Takoj po molži oplaknemo vse površine, ki so prišle v dotik z mlekom. Skrbno je treba očistiti zlasti molzni stroj, posodo in vrč. Dobro je imeti ustrezno korito za oplakovanje. Vodi dodamo raztopino čistilnega

sredstva (detergento). Detergenti za prapreme, ker niso prirejeni za odstranjevanje perila niso primerni za čiščenje molzne mlečnih ostankov. Pri čiščenju v raztopini detergenta z dodatkom razkužila uporabljamo ščetko. Po čiščenju oplaknemo posodo s tekočo vodo. Pri molznem stroju velja posebna pozornost gumijastim delom, zlasti sesalnim gumam, ki sčasoma razpokajo in postanejo najnevarnejša žarišča okužb. Menjavati jih moramo vsak teden in tiste, ki smo jih imeli v rabi, prekuhati v detergentu od 30 do 60 minut. Potem jih oplaknemo in shranimo pokončno v temnem, hladnem prostoru do naslednjega tedna, ko jih uporabimo ponovno. Vsakdanje čiščenje pa je ročno, s ščetko ali avtomatsko.

Precejanje mleka

Mleko precejamo, če je v njem vidna nesnaga in to le, če imamo ustrezno cedilo z vložkom iz vate, ki ga vsakokrat menjamo. Pri veliki večini cedil, ki jih uporabljajo naši rejci, posebno pri uporabi krp, pa lahko pričakujemo le dodatno okužbo. Cedilo naj le tisti rejci, ki mleko neposredno prodajajo ali sami uporabljajo. Za druge potrošnike pa mleko očistijo v mlekarni, kjer v ta namen uporabljajo posebne stroje.

Vsa zgoraj omenjena navodila niso komplicirana. Sodobno pojmovanje kakovosti hrane in širjenje vedno strožjih kakovostnih kontrol narekujejo, da ju rejci upoštevajo v celoti.

Mali oglasi

NAPRODAJ JE dva metra dolga koža rjavega medveda samotarja z nagačeno glavo. Interesenti dobijo podrobnejša pojasnila na upravi našega lista.

Šport - Šport - Šport

(Nadaljevanje s 5. strani)

njo postavijo se odpirajo našim predstavnicam realne možnosti za obstanek v B ligi. Tega si res vsi iz srca želimo in to bi bilo tudi plačilo za požrtvovalnost vseh igralk te naše ekipe in za trud trenerja Jurkiča. Ta je medtem vzgojil lep naraščaj, ki bo lahko že v naslednji sezoni povedal svojo besedo tudi v zahtevnejših prvenstvih!

MOSKA C LIGA:

Še vedno udarni

KRAS - CALDINI 3:1 (15:13, 14:16, 15:12, 15:7)

Zdi se, da premor prvenstva in okrnjena postava koristita Krasovi ekipi. V soboto so se namreč Kraševci srečali v nabrežinski telovadnici z eno najboljših ekip svoje skupine, ki zaseda visoko mesto na lestvici. Kljub odsotnosti treh igralcev so prepričljivo osvojili obe točki. Resnici na ljubo moramo omeniti, da se niti Goričani niso predstavili v svoji najboljši postavi, vendar to ne zmanjšuje zaslug »rdečih«. Tokrat so se naši fantje ob hrupni podpori navijačev vrgli odločno v boj. Vsi so zadovoljivo opravili svojo nalogo, zlasti je treba omeniti mladega Paškulina, ki se je povsem vključil v postavo in je bil koristen zlasti v obrambi in podajah. Naši predstavniki so imeli vseskozi pobudo v svojih rokah in tudi po drugem setu, ki so ga brez potrebe izgubili, smo bili vsi prepričani o zmago »rdečih«.

Kras, ki je pričel prvenstvo brez velikih upov in zlasti brez trenerja, je torej med prvenstvom

dokazal, da je njegova udarna moč še vedno zelo dobra in da se lahko enakovredno bori z vsemi ekipami v svoji skupini. Mnenja smo, da je dobrim rezultatom pomagala zlasti nabrežinska telovadnica, ki omogoča Kraševcem redne treninge v primernih prostorih. Če bi Zgoničani igrali nekoliko samozavestneje tudi na gostovanjih, smo prepričani, da bi lahko zasedali še višje mesto na lestvici.

NAMIZNI TENIS - MOSKA A LIGA:

Sokol položil orožje SOKOL - VITAMIRELLA 1:5

Proti državnemu prvaku je Sokol po predvidevanjih gladko položil orožje. Vendar smo v nedeljo bili priča eni najlepših tekem v A ligi sploh, da o presenetljivem rezultatu sploh ne govorimo. Peterlini je namreč v prekrasni tekmi odpravil Mallescija, ki je igralec št. 2 italijanske reprezentance in ki je že branil barve »azzurrov« na Kitajskem. Ta tekma je navdušila tokrat številno publiko, ki je ob koncu z dolgim ploskanjem nagradila najboljšega Tržačana. To pa je bila tudi edina točka, ki so jo naši fantje osvojili. Košuta je namreč klonil najprej Mallesciju, nato pa precej slabšemu Macerati. Pertot je po predvidevanjih klonil Macerati in Costantiniju. Peterlini pa je v prvem srečanju prepustil zmago na papirju slabšemu Costantiniju (15 let), ki se razvija v enega najboljših državnih mladincev. Igralce Sokola čaka tako le še zaostala tekma z Modeno, kjer bo le malo upanja na zmago, saj je sedaj Modena skupno z Vitamirello na prvem mestu lestvice.

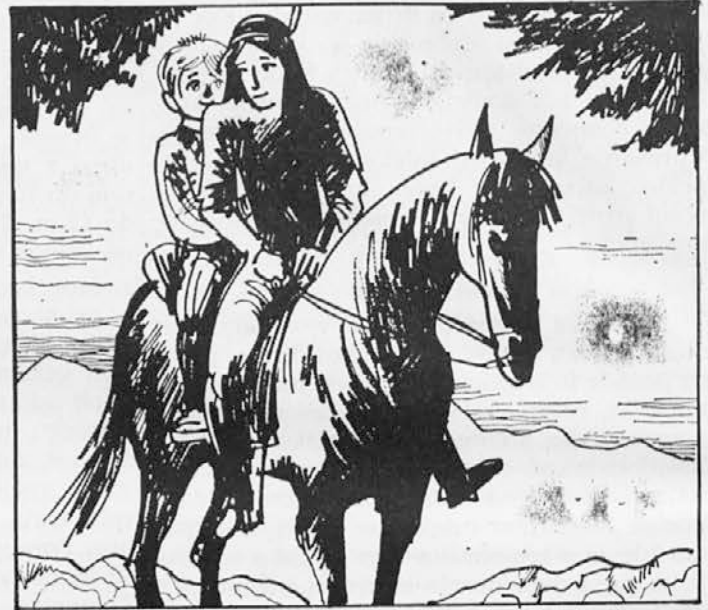
16

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

31. Mati je ugovarjala: »To ni res, fant se le težko privaja.« Teta Kati se ni dala ugnati: »Da ni res? Kaj pa je potem res? Ali doživajo pri nas reči noge? Najprej je izginil nož. Potem Harryjeva pištola. Iz moje shrambe pa moka.« Mati je molčala, s teto Kati se ni mogla bosti. Po tihem pa je upala, da bo čas napravil svoje. Nekoč — o, čas, minevaj hitreje! — bo spoznal na plesu kakšno prijetno, nedolžno devico blagega srca, ki bo zbudila njegovo naklonjenost. In ta bo pretrgala še zadnje nevidne vezi, ki ga vežejo z divjino. Dotlej pa ne preostane nič drugega, kot potrpeti z njim, ga učiti, ga obdajati z ljubeznijo in razumeva-

njem. Toda razen nje in Gordona so se vsi Butlerjevi izogibali »črne ovce«, zlasti potem, ko je fant nekoč skrivaj osedlal konja in z Gordonom odjezdil v gozd. V gozdu, tako je bil slišati, prebiva star Indijanec, ki zna govoriti delavarsko. In Beli sin si je silno želel, da bi spet videl indijanski obraz in spet slišal domačo govorico. Gordon je bil v devetih nebesih, ko je lahko sedel z velikim bratom na iskrem konju. In je jokal, ko ju je dohitel stric Wilse in ju napodil domov. »Ali ti nisem rekel, da moraš nanj bolj paziti?« je stric nahužil očeta, ko je ubežnika prignal domov.

32. To je bilo preveč za trpinčnega dečka. S hudo vročico je legel in obležal. Poklicali so zdravnika, ki je menil, da je bolezen nevarna jetniška vročica. Vsa družina se je v neugodju ozirala k vratom, za katerimi je prežala smrt. Samo Gordon se ni dal krotiti v otroškem veselju, da ima velikega indijanskega brata. Nenehno ga je obsipaval z vprašanji, kako in kaj mislijo Indijanci, in to je bilo kakor zdravilo. Kadarkoli je Beli sin zdrsnil v mrak brezupa in pozabe, ga je mali Gordon zdramil in vrnil v resničnost. »Ali je tvoj indijanski oče res bele otroke skalpiral?« je nekoč vprašal bolnika. »Ni res!« je odgovoril deček. »Jaz videti mnogo skalpov v naši vasi, ampak nobenega od

otroka. Moj oče reči, da možje slabiči, ki pobijati otroke.« Toda ugovarjal je vse redkeje in to je bilo pravzaprav najhujše. Zlomili so mu staro, neupogljivo indijansko voljo. Sprva bi se bil boril za čast s celo četo bledoličnikov, zdaj pa mu je volja naglo pešala. Predolgo je živel v mehkužnem bledoličnem ozračju. Kot mlačna voda mu je ta zrak prepojil kri. Krotak je postal, upogljiv, in poslušen kot vprežni konj pred plugom. Če bo ozdravel — a tega si sploh ni želel — bo kmalu poslušno vihtel motiko, kot jo vihti njegov beli oče. Ali pa bo sešteval bedaste številke pri pisalni mizi, kot jih njegov beli oče.

B
E
L
L
I
S
I
N